ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 81. У Новом Саду, у четвртак 15. (27.) јула 1893. Год. IX.

СЛАВА ЦРНОГОРЦИМА!

Мало Цетиње данас је оживело, цео образовани свет је у њему заступљен. Сиромашна Црна Гора данас је богата, јер је кадра да знатном културном светковином задиви све, који љубе напредак, слободу и просвету. Хладни Енглези, одушевљени Руси, достојанствени Французи похиташе да се поклоне духу црногорском, који се данас приказује у најлепшој боји. Јуначка Црна Гора слави светковину мира; храбри соколови, који су с ханџарем у руци бранили слободу, клањају се просветном напретку, а тиме показују да су дорасли, да могу успешно и на том пољу делати.

Данас је отпочета светковина, о којој се у последње време толико писало. Навршује се четири стотине година, од како је на Цетињу или Ободу основана прва српска штампарија. Господар Црне Горе Ђорђе Црнојевић основао је, а калуђер Макарије био је душа те прве српске штампарије, која је тако вешто израђивала свој посао, да би то по речима Павла Ј. Шафарика и данас могла служити као узор она слова, која је Макарије са својим друговима резао. Штампање је отпочето 1493. г. Прво дело, које је штампано било је октојих, и то је дело довршено 1894. г. После њега штампан је псалтир и часловац 1895. г. Треће дело је еухологијум, али се не зна, кад је довршено штампање тог дела. Но та штампарија није дуго радила, јер је већ 1496. год. Ђорђе Црнојевић оставио Црну Гору и преселио се у Мљетке, у своју тазбину.

Проналазак штампе је једна од највећих тековина новог времена. Тек после тога се могла култура раширити и човечност се озбиљно развити. Данашња просвета не би се могла ни замислити, да није штампе. Проналазак штампе је био од огромног значаја; њоме је пуштена пуна светлост на мрак средњега века. Старе заблуде, празноверице, суровости, све је то задрхтало, кад је штампа пронађена.

Па како се српски дух брзо нашао у том новом времену?! Тек се помолили румен зраци, који су наговештавали, да ће свануги лепши дан, већ је и српски дух похитао, да се користи новом тековином. Штампа је пронађена 1450 г., у Лајпцигу се јавља 1481 г., 1482. у Бечу 1441. у Хамбургу, 1467. г. у Млеткама, а већ 1493. г. Црна Гора такођер је основала себи штампарију. Ни по века није требало па да доспе у врлети Црне Горе; најбољи доказ, како је српски народ увек био приступачан ономе, што је боље, лепше и савршеније. И кад је славни Гледстон узвикнуо: „Црна Гора је имала пре штампарију него Енглеска“ — онда је то највеће одликовање за Црну Гору и Српство, с којим се ми до века поносити можемо.

Културна историја у нас је сасвим необрађена. Ми врло мало знамо о делању српских владара, а о многима знамо само толико, да су славне битке задобијали Но и оно историјско знање, које постоји, довољно је, да се види, да је и културни живот у старој српској држави био бујан. Душанов законик светло је дело унутарње политике српске државе. Књиге се преписивале и читале, по манастирима ширила се просвета трудним начином и док није било штампе. Српска држава напоредо је корачала са западом, па би сигурно тако и даље ишло, да није турска сила прекинула конац српске државне мисли. Ако се и штампарија тако рано јавља у српским крајевима, то је само природна последица ранијег живота и одговора мери образовања, које се тада налазило у српским земљама.

Па ипак, и под теретом несноснога турскога јарма клица просвете, која је поникла у Српству, није се осушила; шта више с двоструком ревношћу прихватише српски калуђери расадницу просвете — штампу, те по српским манастирима и даље штампаху црквене књиге. Они се у најтежа времена не зауставише на почетку, него истрајно продужише. У шестнаестом веку, када је турска сила под султаном Сулејманом Величанственим достигла врхунац, када су српске земље прегажене биле и сва Европа дрхтала од „агарјанске навале“, — српски калуђери подржавају у манастирима нам огањ просвете, да се не угаси. Та енергија, та делатност српска дају нам право, да увек носимо име образованог и културног народа.

Један српски историчар описује то стање овако:

Природно је, што нам се погледи кад се обазремо на XVI-ти век радо заустављају на људима, који живот залажу у борби с непријатељима народним. Али има и други ред људи, којих је радња мање сјајна, мање узбудљива и опет пуна неке особите, тихе лепоте, радња пуна дубоког значаја и високе заслуге. Српски манастири и цркве постали су градови српске народности. Гарнизон тих градова, — у много и много прилика заборављена мртва стража у каквој гудури или на врху каквог крша, — црно се носи али нема сумње да ће му потомство једнога дана златним словима писати историју. Турци су нејасно слутили да су цркве и манастири, свештеници и калуђери опасне чињенице по њих. Али Турци нису потпуно разумевали природу те опасности. Да, ни сами духовници наши нису знали како су опасни Турцима. Провиђење их је изабрало себи за оруђе за извесну цел. И није нужно било да знају потпуно шта ће израдити. Њихово је било да раде. И радећи да спасу људма душе, спасли су народу и отаџбину. Стопама калуђера, који путоваху по писанијама, везиван је као неком чаробном невидљивом мрежом народ православни у једно, везиван за спомене на своје краљеве и цареве на своју самосталну прошлост народну, везиван у горким данима слатком надом на бољу будућност. —

А шта да кажемо о монасима, који у обрушеним ћелијама, трпећи сваке телесне оскудице, у непрекидној готовости на мученичку смрт, на догледу турских ордија, на дохвату криве сабље спахија и на нишану танких пушака арнаутских, седе па пишу књиге? И не само да пишу и преписују, него — као н. пр. Мардарије, — сами режу слова, подижу штампаре и штампају! Нарочито монастир Милешево у средини шеснајестога века постаје знаменита штампара наших црквених књига. Јеромонах Данило, игуман милешевски, Мардарије, игуман Бањски, монаси Теодор, Никанор и Сава и ђакони Дамјан и Милан, који су око 1543. год. подигли штампару у Милешеву и у њој штампали књиге све до 1558., заслужују да им се имена са хвалом помињу. Сам тај факт што се усред оног хаоса, оне несигурности, оног дивљаштва, које с Турцима дође, у српскоме Милешеву подиже штампарија, карактерише жудњу српског народа за вишим културним живо[illegible] просвећеног и патриотског духа, којим је наше духовништво — бар у главнијим манастирима, — задахнуто било. Кад знамо да је штампарије било у Милешеву око средине XVI-ога века, онда знамо каквим је духом оно дихало, и тада појимамо велики ауторитет његов. У осталом калуђери милешевски, чувари најдрагоценије српске светиње, — као да су с љубављу неговали просветне традиције св. Саве, Милешевског параеклесијарха Генадија (рођеног у Приједопољу) већ у 1536. налазимо у Млецима, где по наредби Божидара Вуковића у друштву с попом Теодосијем штампа октоих.

Нити је Милешево једино место, у коме су српски калуђери шеснајестога века штампарије оснивали и књиге штампали. Код цркве Ђурђеве у Гораждју на Дрини, јеромонах Теодор и ђакон Радоје штампају Требник год. 1531. Јеромонах Мардарије штампа у Београду четири јеванђеља год. 1552 о трошку кнеза Радише Дмитровића и Тројана Гундулића Дубровчанина. Исти Мардарије штампа опет јеванђеља у Мркшиној цркви на подножју Црне Горе године 1562. У истој Мркшиној цркви поп Живко и ђакон Радул штампају цветни Триод (пентикостар) године 1566.

* * *

Црна Гора је извор и утока нашег народног поноса. Сунце српске државе зађе за гору; Ђурђева Србија изгине, наде се српске гасе, а у то се време јавља Црна Гора, да српску мисао прихвати, да је чува и брани. Црна Гора је све жртвовала, да Српство спасе; и све је прихваћала, што би га могло по ново уздићи. Она подупире српске емигранте, она оснива штампарију, да знањем спасе Српство. Запалила је пре четири стотина година луч просвете, да овај својом светлошћу наговештава потлаченим крајевима да још није све пропало, да Српство још има детића, који народни аманет верно и истрајно чувају, с душом, која је пуна пожртвања и самопрегорења. Но културне тежње господара Ђорђа Црнојевића остадоше без дубљих последица. Прошло је време мирног рада, тихих напора. Мач је морао заменити перо, јер се пером српска слобода не сачува!

Црногорци разумеше тај поклич. Оставише слова и штампу, напустише књиге и латише се оружја, да спасу душу своју. Али је Црна Гора и остала она звезда на небу српском, на коју је оборено Српство увек погледало. Нема више Макарија у Црној Гори, али се јављају нови калуђери, који у једној руци држе крст, а у другој мач. И вером крепе свој народ, и јунаштвом гоне народне непријатеље. То су били калуђери, који се посветише у тешкој народној борби. Живи и будни чувари косовског аманета знадоше и марише само за ону бесмртност, коју гусле дају. „Кога гусле не спомињу, треба га заборавити“ — вели Црногорац Црногорци се у борби очеличише, развио им се јуначки понос, који им је пружао надокнаде за све невоље и патње. „Све за образ, а образ ни зашто“ — била је црногорска реченица, достојна, да јој се сви векови и сви народи поклоне. Црногорци никад не клонуше, зато су и биле све наде Српства на њих управљене.

Црногорци издржаше и дочекаше боља времена. Ускрсну и нова српска држава. Тешко српско бреме није више почивало само на њиховим плећима. Црногорски напори постадоше програм целога Српства,

шта више постаде опште словенска ствар. Црна Гора расла је у уважењу и дивљењу образоване Европе. Славни песници опеваше је, а путници траже црногорско стење, да виде какво је оно, за које се толика драгоцена крв пролила. Црногорски владар, који се некад морао да бочи са скадарским пашом, постаде „једини пријатељ“ силног руског цара. Мета још није достигнута, али се и до сада много учинило и постигло, а у томе је голема заслуга Црне Горе и њених храбрих и мудрих владара.

Но усљед тих промењених прилика наступио је трећи одсек у животу Црногораца. У првом времену владало је перо, то сведочи данашња успомена на пре четири стотине година; за тим је мач заменио перо, о томе говоре крвави листови историје Црне Горе за ових четири стотине година. Него и то прође. Наступише уређени одношаји у Црној Гори, и ако косовска клетва још није пала. Сад ваља употребљавати и мач и перо. Црнојевићева Црна Гора и Црна Гора за ових четири стотине година треба да се слију у једно; то је позив данашњег времена, ако хоћемо да српска мисао ускрсне.

Као знамење тих промењених околности, изгледа ова данашња светковина. Јунаци славе просвету; храбри соколови диве се мирноме раду; љути осветници одушевљавају се за тихо корачање, за постепени напредак. У овој светковини оличен је даљи задатак Црне Горе, који, ако се онако испуни, као што се у прошлости делало, мора донети срећу и величину српску.

Ђорђе Црнојевић основао је штампарију српску, мученици владике борише се против диндушмана српског. У Црној Гори господари данас један владар, коме и доликује, да приређује културну црногорску светковину. У његовом животу и раду оличава се трећи период црногорског живота. Одушевљени песник и победоносни војсковођа, рођен је за то, да у овом новом времену влада у Црној Гари. Прихватити се и просветног рада, и опет челичити мишице, трудити се, да се надокнади, што је у тешкој борби пропуштено, и опет никад не заборавити на аманет косовски; користити се подвизима културних народа и опет да је уво наслоњено на народне груди, да чује откуцаје народног срца — то је дужност данашњих Црногораца, коју они с оноликим маром и вољом испуњавају, као што су некад без страха, сваког часа били готови, да своју главу положе на жртвеник српске слободе.

Слобода и напредак — то је девиза данашњих Црногораца, а то су двери кроз које се пролази, да се дође до идејала народних.

Данашња светковина одговара садашњем положају Црне Горе и врло је била сретна мисао, да се оснивање прве штампарије свечано прослави. Нека се слави наговештај данашње прославе, тамо, одакле Српству на Балкану долази светлост! А те руке, које су тако и толико неговале српску мисао, и вредне су, да приреде ову светковину и да обнове и освеже усмомену на некадање труде око просвете и да појачају и осигурају наде на сјајнију и лепшу будућност.

С тога су и представници из целога Српства похитали у Црну Гору да покажу своје признање и поштовање Црногорству, које је кроз толико векова било једини представник Српства.

Зато хвала приређивачима ове красне и знамените културне светковине! Они нам створише један часак радости у овим неизвесним данима!

Слава Црногорцима!

Распоред прославе
о четиристогодишњици Ободске штампарије.

Уторник, 13 јула.

а) Дочек и размештање гостију по становима на Цетињу;

б) У први мрак освјетљење вароши; па бакљада, која креће са музиком испред Зетскога Дома, поред поште и телеграфа, па главном улицом пред Свијетли Двор; окле, послије поздрава, враћа се у истоме реду главном улицом, па преко пазара пред Зетски Дом.

Сриједа, 14 јула.

1) У 8 сати из јутра свечани састанак у Зетском Дому и поздрав гостију;

2) За тијем свечани поход у дворску капелу на парастос Господарима: Ивану и Ђорђу Црнојевићима;

3) Послије парастоса свечани поход у манастирску цркву на благодарење;

4) По свршетку благодарења Њихова Височанства примају честитања разних изасланства; а у исто вријеме топови пуцају са Табље и музика свира пред Свијетлијем Двором;

5) У 1 сат по подне заједнички објед под хладовима у башти варошкој;

6) У 6 сати по подне у дворској башти: свирање музике, разне народне игре и пјевање;

7) У 8 сати у вече музикална забава у Зетскоме Дому.

Четвртак, 15 јула.

а) Полазак са Цетиња на Обод у 4 сата из јутра;

б) Водоосвећење на развалинама штампарије и помен Оцу Макарији и осталијем трудбеницима око штампавања првијех српско-словенскијех књига;

в) У 9 сати прије подна закуска на Ободу, коју приређује гостима Ријечка нахија;

а) У 10 сати пред подне долазак са Обода на Крушевац, Дукљу и у Подгорицу.

б) Вечера и ноћиште у Подгорици, које приређује подгоричка Општина.

Петак, 16 јула.

1) У 4 сата из јутра полазак из Подгорице на Плавницу;

2) Са Плавнице излет преко Скадарскога језера и повратак на Ријеку;

4) Објед у ријечком „Забрану“ Његове Свјетлости Књаза Нашљедника;

4) У 6 сати по подне полазак с Ријеке на Цетиње.

Субота, 17 јула.

1) У 4 сата из јутра излет и објед на Ловћен;

2) Заједничка опроштајна вечера на Цетињу.

Уређено на Отаџбинској XIX годишњици на Цетињу 20 јуна 1893.

Оптужба либералног кабинета у Србији.

Трећи дан расправе.

5. јула у недељу пре подне г. **Рибарац** је довршио своју одбрану. Почео је оном тачком оптужбе, како се влада криви што је пуштен глас о хапшењу главног радикалног одбора и Пашића. Влада није пустила такву вест, већ су је пустили приватни људи којима влада не може у том погледу издавати никакве наредбе. Таква је наша изборна борба и то је одговор на вест радикалних листова да је он, Рибарац, побегао.

За тим је прешао на ону тачку оптужбе, која тврди како је он наредио да се председници општине не одзивају позивима судова по тужбама подигнутих против њих. Ту је на дугачко говорио о независности судској и доказивао како су радикали погазили ту независност, јер је њихов министар правде Гершић наређивао ваљевскоме суду како ће да реши познату ствар Јовише Ђурића трг. Што се тиче саме те оптужне тачке, он тврди да ништа није о томе наређивао председницима општина, нити тужба подноси о томе каквих доказа. Истина је само то, да је по предлогу тадашњег управника нишког била написана забелешка о томе, како и сама тужба вели, али о томе није експедована никаква наредба и он позива тужиоце да изнесу о томе ма какав и најмањи доказ.

Прелазећи на десету тачку оптужбе, г. Рибарац је рекао да је тријумф демократије јамачно у томе што је употребио онаке изразе у оптужби, као што су „злочинац“, „влада држ. удара“ итд. Лажна је депеша, која му се потура да ју је послао Живану Живановићу председнику главног бирачког одбора за округ књажевачки. Опомиње како је то опасан пут да се из телеграфских пантљика ваде поједини одсеци, којима се после појединци терете. Спомиње случај како су из тако једне депеше хтели да испреду наредбу Гарашанинову о убиству у Пироту. Он сумња да су поједине телеграфске пантљике нарочито откуцавање у намери да се употреби као неки вајни доказ против њега. Признаје да је његова депеша полицијским властима о томе, како да се држе према главним бирачким одборима. То му је дужност била, коју му прописује Устав, јер по Уставу само скупштина има право да наређује накнадне изборе а не и главни бирачки одбор, који је наређивао да се накнадни избори изврше и у местима у којима су избори свршени. За потврду чита чл. 38 и 110 изборног закона и дотичне одредбе Устава.

Кад је прешао на ону тачку оптужбе о конституисању скупштине г. Рибарац је рекао, да је конституисање скупштине једно од најсветијих права скупштине, којим је она независно тело. Ни једна влада не може нити сме да ништи то право, ту независност скупштине, нити сме сумњичити скупштину да ли је уставно конституисана. Скупштина се конституше без икаква удела владина, она то јавља влади и влада онда приступа отварању скупштине. То је само и тако чинила и либерална влада, нити је смела друкчије чинити, иначе би била крива и имала би право да је оптуже. У осталом он подсећа радикале да они као демократи који се хвале својим уставним и парламентарним чувствима требали би суревњиво да одбијају сваки покушај владина мешања у права независне скупштине, а не да дозвољавају да извршна власт поништава право и меша се у послове једног сувереног тела, какво је народна скупштина.

У оптужби се вели даље да је Србија била на прагу грађанског рата. Он то одсудно пориче јер у Србији нема елемената за грађански рат, нема их од 1883., кад су радикални прваци, који сад махом седе у скупштинској већини, честитали Николи Христићу што је убијао њихове другове. У осталом и кад би у Србији на жалост и било тих елемената за грађански рат, он је уверен да би писац оне демократске оптужбе, поштовани доктор Весић био последњи који би отишао на барикаде (Весић тражи реч, али му не даду веле: кад буде претрес).

Ресумира сву своју досадашњу одбрану па вели да је још у почетку рекао да није истина да у Србији не ваљају установе, већ не ваљају људи који рукују тим установима. Баца један кратак поглед на наш унутрашњи развитак и наше унутрашње политичке односе па вели како постоји једна невидљива сила, чији интерес захтева да у Србији непрестано има трзавица и заплета. Та невидљива сила упропашћује Србију. Тој невидљивој сили не ваља зато ни један Ристић ни један Белимарковић, ни један Гарашанин, ни један Пироћанац. И нико никад неће ваљати, докле год постоји та невидљива сила, која упропашћује све. И доћи ће један дан (ту се г. Рибарац окренуо г. Докићу), кад ни ви г. Докићу, нећете ваљати тој невидљивој сили, доћиће дан кад ће и вас упропастити.

Резумира даље своје тврђење да не ваљају људи, г. Рибарац помиње факта између којих нарочито ређа како је истражни судија мачвански по тужби испитивао сведоке по кривици некога радикала, и кад је ствар сведоцима испитана и доказана, истражни га судија ставио под оптужбу и у притвор а шабачки суд га пустио, а такво решење потписала два правника један Деспотовић и један Дединац, који сад седи на посланичкој клупи.

Даље за доказ да не ваљају људи, навео је како је г. Пашић трашио од једног посланика помоћ да се промени влада. Можемо, вели, у нашим унутрашњим односима радити како хоћемо, може то бити најгоре али све што имамо, морамо и дужност нам је да сами расправљамо. Свако позивање страних сила да се меша у нашу унутрашњу независност, злочин је, велеиздаја је. И ипак је један страни посланик нарочито долазио намесништву по изразној молби Пашићевој, да посланик поради код намесништва да промени владу. (Радикали ником поникоше а с новинарске галерије неко довикну: Пашићу је то обична ствар).

Завршује своју одбрану па вели да су и он и његови другови готови да носе одговорност за своја дела. Кад би имали кривице, не би се устручавали да је признају. Али и овако кад је немају они би радо понели сваку казну и сваку муку, кад би били уверени, да би тиме добили интереси Србије. Они знају да не стоје пред праведним судијама, већ пред својим политичким противницима, који траже освете зашто им довикује: Судите, али судите праведно. Ако ли то нећете, ако хоћете политичку освету, онда не заборављајте да је веома кратак размак времена од метиног брда до палилуске касарне, да је само један корак од Капитола до Тарпејске стене.

(У скупштини жагор.)

Пошто је г. Рибарац овако довршио своју одбрану, потпредседник г. Катић позва редом сву г. г. оптужене министре: Живојина Величковића, Светозара Гвоздића, Дим. Стојановића, Јована Ђорђевића и они сваки посебице изјавише да остају при својој писменој изјави.

Потпредседник г. Катић јави да оптужени министар г. Велизар Кундовић није могао доћи, но је из Карлсбада послао своју писмену изјаву. У тој изјави г. Кундовић вели како је постављен за министра тек 8. марта, а међу тим тужба га оптужује за дела пре но што је постао министар. За дела која није учинио, јер није ни био министар, не може одговарати. Једина оптужна тачка, која се тиче и његова министровања, то је о конституисању скупштине. Ту тачку он побија већ познатим разлозима г. г. оптужених министара.

После овога потпредседник г. Катић јави да су г. г. оптужени министри свршили своје одбране, рече им да су свршили своју дужност, да могу ићи кући а скупштини објави да је на реду претрес о оптужби.

Први је у дебати говорио др. Весић. За тим Стојан Станковић, М. Гарашанин, Марко Петровић, Ранко Тајсић и други.

Из говора г. Милутина Гарашанина доносимо ово место:

„Силазећи, са терена оптужаба, има, господо, још један пут. И ако ми осећамо у себи могућности и снаге, да се узнесемо изнад сваке застрањености, ако осећамо могућности и снаге да испред онога што желимо иставимо оно, што Србији треба, ако то хоћемо и можемо, доиста има један пут, и то најправији и најпространији; пут најдостојнији и највеличанственији — и, ако тако могу рећи, најплеменитији, а то је да се један пут приберемо и размислимо, да ли нам не треба већ завршивати ове давно отворене несрећне партиске рачуне, који се на начин, који се у тужби предлаже, још за дуги низ година неће завршити, и из којих ће за Србију само нови потреси, нове беде, нове несреће потећи? (жагор).

Молим, вас, господо, дозволите ми да говорим, немојте ме прекидати у говору, јер ја сам решен да останем на овом месту до сутра и све дотле док не искажем што имам да кажем.

(*Потпредседник* — чујмо, господо, говорника.)

Зар није већ време и зар ово не би била прилика, да се задахнемо правим и здравим интересима Србије, да се одушевимо истинском потребом коју Отаџбина осећа за миром и опорављењем, па да једанпут својом вољом прекинемо дугачку и несретну еру међусобног трвења, цепања, еру криза и потреса, еру мржње и освете? Зар није време да већ питомије приступимо једни другима, па да спустимо завесу заборава преко свију дојакошњих несрећних грешења и да их узајамним опроштајем великодушно пребришемо, јер и тим грешењима — признајмо то данас, господо, отворено, пред народом -- свака од наших политичких странака има шта да пребрише, јер свака у њима свога одређеног удела има? Обуставимо, господо и браћо, дивљу страшну партиску борбу, која је досад Србију само штетила и раздирала, а нас пред светом само унижавала. Доста је, господо, Србији двадесет и пет година наших партизанских парница и теранција. Она је заморена и већ изнемаже. Она је жељна одмора и опорављења, жељна је озбиљнога рада нашег. И само зато што је она тога жељна, само је зато, народ српски и поздравио чин од 1. Априла једнодушним поздравом. У том акту није Србија угледала ни победу радикализма, нити пораз либерализма, него здрави и крепки аукторитет Краљев, који се узноси изнад наше партиске застрањености, васпоставља законитост, утврђује ред и на тај начин омогућава и обећава плодан и користан рад. Само је за то и страни свет тај акт поздравио својим симпатијама. И ако нам је стало за тим да тај племенити акт Краљев очувамо у пуној чистоти и снази његовој, ако нам је стало за тим да се наши пријатељи једном обеселе, а да наши непријатељи на страни у својој злурадости занеме, онда пресецајмо, браћо, пресецајмо руком решеном и поузданом овај несрећни сплет партизанства мржње и освете, који тако одавно обмотава и дави Србију. Развимо — или боље рећи развите ви који сте ридикали, који сте у могућности и снази, ви којима је тај срећни удес у део пао — развите, велим, заставу слоге и љубави, заставу великодушности и опроштаја. Под том заставом за вас, господо, има само части, а за Србију само здрава живота и озбиљне снаге. Развите ту заставу; крените са њом напред, покајати се нећете, јер ћете се учинити заслужни за Отаџбину.

На томе путу наћи ћете ви, господо, уз-а се, не само либерале, радикале и напредњаке — то је мало врло мало — наћи ћете цели српски народ, а што је још и преко тога важније, наћи ћете целокупно Српство. То ће бити први озбиљни корак на путу нашег политичког моралисања, а, после дугих година, први озбиљни корак на путу наше националне регенерације.

И кад вам ово овако говорим, не говорим вам као напредњак радикалима, не говорим вам из каквих личних и партиских побуда, а најмање вам говорим за љубав либерала и њихове странке. Кад би ја пошао за партиским захтевима, сви би ми партиски интереси императивно наређивали, да вама радикалима из све снаге помогнемо, да се што даље отиснете путем којим сте кренули. Са либералима ми никад ништа досад заједнички нисмо имали, па ни данас немамо. За то нам је цела наша напредњачка прошлост сведок. Али, господо, ја вам овако говорим зато што је пред нама једно озбиљно питање Отаџбине наше, а кад је о њој питање, кад је питање о њеном унутр. напретку, о њеном државном и националном значају, — онда, ми напредњаци, не видимо пред собом ни радикале, ни либерале, ни напредњаке, ми онда гледамо само Србе и Србију, и кад су нам они пред очима нема тих личних и страначких осећаја, које ми напредњаци нисмо кадри и решени да у себи угушимо.

Хоћете ли тим путем, господо, ево нас да са вама пођемо. Покушајте! Пружите руку! Прихватићемо је.“

Резултат гласања познат је нашим читаоцима.

Политички преглед.

— Румунски збор у Сибињу.

Румунски збор је завршио своја саветовања 12. (24.) о. м. Овога дана је управо извршен најважнији чин овог збора, пошто је изабран одбор од 40 лица, који би имао решити о извештају одбора 25 орице. На збору се водила жива и подужа дебата, да ли да уђе одбор 25-орице у одбор 40 орице, што су мађарско-чивутски листови одмах прихватили као знак растројства међу Румунима и телалили, како збор тиме, што се устеже да изабере одбор 25-орице у онај други одбор, не одобрава рад одбора двадесетпеторице. Али им радост не потраја дуго, јер као што се види из предлога *дра Стевана Петровића*, известиоца одбора 40 орице, овај потпуно одобрава досадашњи рад одбора, којем на челу стојаху др. Рац. Е. Броте и др. и жели да Румуни и даље одликују својим поверењем одбор 25 орице. Даље је предложио др. Петровић: да се збор огради против повреде зборнога права румунског народа; да се одбор 25-орице опуномоћи да ради и даље на остварењу на збору усвојеног програма; да се осуди

црквено-политички програм угарске владе; *да румунска народна странка ради у споразуму са свима угарским немађарским народностима.* Овај предлог примио је збор *једногласно.* Неки листови јављају, да ће умеренији Румуни радити засебно и да ће на скоро покренути лист у Будимпешти. — Судећи по јеткости мађарских листова, којом пропраћају говоре румунских и словачких родољуба на банкету, тешко да ће ови проћи без парнице, а можда и без затвора. Мађарске шовинисте ће се већ постарати за то.

— **Угарски двор.** Као што „М. Н.“ дознаје, угарска је влада израдила опширан меморандум и поднела га краљу Фрањи Јосифу I. У том меморандуму се износи повест угарског двора, а особито се истиче угарски двор под краљевима Карлом Робертом и Матијом, који беше један од најсјајнијих у целој Европи. По нацрту у овом меморандуму, у Будиму, кад се краљ овде бави, вршили би само угарски дворски достојанственици све оне обреде, које сада врше званичници аустријског двора. Меморандум предлаже и са свим засебну угарску гарду, али је се не држи безусловно. У мотивацији овог нацрта се вели, да угарски двор ваља успоставити што пре, јер се то због држања опозиције у угарском сабору управо не може одгађати. Ако краљ прими меморандум онда ће ствар ова на зиму доћи пред заступничку кућу у облику зак. предлога

— **Србија.** *Доброслав М. Ружић* прочитао је у једној од прошлих скупштинских седница неку тобоже Ристићеву наредбу (написану на Ристићевој карти-посетници) да се прогоне напредњаци „Српска Застава“ публикује у свом 143. бр. о. г. Ристићев телеграм из Луцерна, у којем се одлучно побијају наводи Ружићеви; Ристић вели, да ће то бити сигурно какав фалсификат, што га Ружић износи, и да он ће (Ристић) изнети на јавност Ружићеву исповест, коју Ристић има у рукама и из које ће се видети, да је Ружић позната плашљивица, који удара само па одсутне и у осећањима лојалности ипак свагда себи доследан. Поменуту исповест учинио је Ружић у писму на садашњег министра иностраних дела Андру Николића, које је писао приликом путовања краља Александра I. у Русију и у којем вели, *„да је нешамешно везати судбину радикалне странке за судбу краља Александра.“ Добра Ружић* опет изјављује у „Малим Новинама,“ да оно није фалсификат и на крају изјаве вели: *„да се са својом лојалношћу никада размешао није“.* — Српски заступник у Софији, *Стојић,* на скоро ће као што и бугарски званични лист „Bulgarie“ потврђује, напустити своје место.

— Између **турске и српске владе** учињена је погодба у погледу затварања српско-турске границе због честих сукоба између српских власти на граници и арнаутских разбојника. Граница ће се затворити кољем и гвозденом жицом, а оставиће се пролаз само онде, где то захтева саобраћај. Са турске стране одређен је да води те послове генералштабни потпуковник *Ферид беј,* а са српске стране војнички аташе код српског посланства у Цариграду потпуковник у ген. штабу *Нешић.* Оба изасланства састаће се крајем овог месеца у Куманову, а послови би се имали свршити за 2—3 месеца.

— **Француско-сијамски конфликт** узима све озбиљнији изглед, сијамска влада примила је истина све тачке француског ултиматума, али није примила тачку, што се односи на „уређење границе,“ по којем би Сијам имао да уступи Француској сву леву обалу Меконга а то је парче 180 км. дугачко и 120 км. широко. Ту је за цело имала удела и енглесла политика, јер би тим уступком Французима био отворен пут у богату покрајину Јинам а одавде би Французи с Русима, који би из Памира радили, могли опасати енглеско индијско царство. С тога се и у енглеском „Форињ офису“ (министарству иностраних дела) живо ради, не би ли се како год Французи без уступања леве обале реке Меконга задовољили; тим се тумачи и долазак у Париз енглеског посланика у Паризу *лорда Дафрена,* који ће преговарати о том питању с француским министром иностраних дела *Девељом.* Ово сијамско питање занима и друге европске велесиле, јер и Русија сад хоће, да јој Сијам уступи острво Таланго у сијамском заливу, да тамо оснује поморску станицу и, по свој прилици, да отуд помаже Французима. И Немачка је послала у Банкок једну ратну лађу. — Француски посланик при сијамском двору *оставио је Банкок,* што је знак да Француска прекида дипломатске односе са Сијамом; уједно је француска влада објавила, *да ће обале сијамске блокирати,* т. ј. да ће јој прекратити саобраћај и трговину на мору. — Како доцније вести гласе, сијамска влада као да ће попустити француском захтеву у погледу уступања леве обале Меконга.

— **Мисирски кедив у Цариграду.** Јавили смо, да је мисирски поткраљ Абас паша отишао у походе у Цариград султану Абдул-Хамиду II. Тој посети многи приписују и политички значај, јер је доводе у свезу с енглеском окупацијом Мисира. Нагађа се по европској журналистици о том, да су кедиву ставили у Јилдис-киоску неке захтеве, које овај није хтео да прими, те да се односаји између Кајира и Цариграда овом посетом пре погоршали него што се побољшали. — Приликом ове посете стигле су султану многе молбе из Мисира, да поради на том, да се Мисир ослободи енглеске окупације. Особито је мисирски свештенство замолило султана као калифу, да отклони албијонску окупацију о утицај у Мисиру.

Нови Сад, 14. јулија 1893.

— Г. др. Мих. Полит-Десанчић поздравио је данашњу црногорску светковину овим телеграмом:

Др. Л. Томановић.

Цетиње.

Поздрављам културну светковину дичне Црне Горе. Препречен да видим после тридесет година опет Црну Гору, ја сам у духу с Вами, који учествујете у тој узвишеној светковини. Србство и укупно Словенство поноси се том светковином. Пре четири стотине година Србство у Црној Гори давало је доказе своје културне тежње, па за четири стотине година храбре мишице Црногораца бдиће да се Србство не угаси, како би после четири стотине година Србство опет напред кораквуло те у будућој великој култури укупнога Словенства достојно место заузело. Слава Црној Гори!

Др. Мих. Полит Десанчић.

Новости из места
и из народа.

Нови Сад, 14. јула 1893.

— **На ободску прославу** отишли су из Новог Сада и *др. Љубомир Радивојевић* и проф. *Александар Сандић.*

— **Парастос.** Српска православна црквено школска општина новосадска, даје парастос неумрлим добротворима народним Јовану и Марији Трандафил у суботу 17. (29.) јула о. г. у 10 сати пре подне у св. Николајевској цркви. Исти дан биће парастос у св. Ђурђевској цркви у 10 сати пре подне добротворци Марији Милашиновићки.

— **Откривање Гавриловићева попрсја** било је у недељу 4. (16.) јулија о. г. у Београду у 11 часова пре подне а у присуству краља Александра I., свих министара садањих и многих бивших, чланова држ. Савета, професора Вел. Школе и гимназија, вишег и нижег чиновништва, много учитеља, од којих многи беху из наших крајева и силног света. Освећење попрсја извршио је митрополит Михајло са четири свештеника. За време освећења певало је певачко друштво „Станковић.“ Кад је уметник Петар Убавкић скинуо вео са попрсја, указао се верно погођен лик великог добротвора српског учитељства, Јована Гавриловића; присутни га поздравише са: „Слава му!“ Пошто је пев. друштво „Станковић“ отпевало химну, прочита учитељ Јовић говор о животу и раду Гавриловићеву, а за тим су положени венци. Споменик ће бити врло леп украс и онако лепом београдском Калимегдану; дело то служи на дику честитом вајару-уметнику српском Петру у Убавкић и народном учитељству, које показало захвално своме добротвору!

— **Гости на Цетињу.** Ми смо тек сад добили 25. број „Гласа Црногорца“, у ком је штампан извештај, како су примљени на Цетињу дубровачки гости. Ево тог извештаја. „У сриједу су нам дио дан стизали са дубровачке свечаности преко Котора мили гости из српске Краљевине и бивше Војводине, ко пјешке ко у колима, ко у карима, а ко и на мазгама. Било их је до близу 250 све одушевљенијех Срба и Српкиња. Први су стигли пјешке са развијеном тробојницом, старијем путем. До подна су били стигли сви Војвођани. — Општинска управа постарала се унапријед гјеће гости одмах отпочинути, особито они из Угарске, Хрватске и Славвовије, који су се од поноћи имали повратити у Котор, гдје их је пароброд чекао. Међу овијема били су од познатијех Срба: барон Јован Живковић, Др. Богдан Медаковић, Стеван Поповић-Вацки, Др. Ђорђе Красојевић. Њ. Њ. В. В. Господар Књаз Књагиња изволили су примити ове госте, које је предводио барон Живковић, у пет сати, у великом салону. Послије су били чашћени у дворској башти, гдје је била цијела књажевска породица. — У томе стизали су гости из Србије, који су касније у Котор својим пароброд стигли. Међу овијема је било „Биоградско Пјев. Друштво“, које је у славу рођендана Њег. Светлости Престолонаследника дало свечани концерат. Међу овијем Србима од познатијех били су г.г.: проф. Светомир Николајевић, проф. Андоновић, сликар Теодоровић са супругом гђом Полексијом, која је такође уметница-сликарка а кћи г. Матије Бана, познатог нестора наше књижевности, вајар Убавкић и више професора и свештеника, а било је и из тежачког сталежа. Послије концерта су сви гости из Аустро-Угарске кренули са Цетиња пут Котора. — Сутра дан је једна депутација Биоградског пјевачког друштва, у којој су били и проф. велике школе Ђ. Миловановић и управитељ I гимназије биоградске госп. Козарац, под предвођењем друштвеног председника госп. професора Ђока Станојевића, имала част да буде примљена од Њ. В. Господара, који је изволио том приликом одликовати истог г. Станојевића са још некијем члановима овог угледног пјевачког друштва Даниловијем редом. Иза тога је Његово Височанство изволило примити све госте из Краљевине Србије, од стране којих је поздравио Њ. В. Господара проф. Владимир Јовановић, познати српски пјесник из Шапца. За тијем су гости одили код Њ. С. Престолонаследника, да му честитају рођендан; па су под друштвеном заставом понијели у манастир плочу споменицу од бијелога мрамора са златнијем еловима, која се има узидати у цркви на Ловћену гдје почива прах великог пјесника. У подне су гости кренули са Цетиња испраћени најискренијема жељама нашијема, да ова њихова посјета буде добар почетак у нашем међусобном упознавању и чешћем опћењу.

Гости из Аустро-Угарске одили су на гроб пок. Јова Павловића и положили су ту вијенац од природног цвијећа. — Г. барон Јован Живковић, при доласку пред великом локандом, био је поздрављен од присутнијех усклицима: живио барон Живковић! Овај одавни Србин из Загреба био је на стану код г. Министра Војводе Пламенца. Остали гости били су отпочинули по гостионицама, а неки и по приватнијем кућама. Међу гостима из Србије били су још проф. Јеша Илић, бивши начелник министарства просвјете у министарству г. Авакумовићевом, и г. Света Јакшић један од главнијех сарадника „Видела“. — Г. Мијаило Чебинац индустријалац из Краљева, преставник свијех занатлија из Краљевине на дубровачкој свечаности имао је част да буде примљен у особитој аудијенцији од Њ. В. Господара, ком је поднио на дар једну плочу за сто од шареног мрамора Краљевског из његове радионице. Њ. В. Господар одликовао је овог вриједног преставника српскијех занатлија IV степеном Данилова реда.“

— **Годишњи извештај краљ. срп. београдске реалке** за шк. г. 1892.—3.; издање беогр. реалке. Београд, штампарија „код просвете“. Приредио за штампу проф. Бранко Ановић, деловођа проф. савета. Садржај: Конструктивна теорија купних пресека. Од проф. Стев. Давидовића. Наставничко особље. Шта се учило из појединих предмета. Стање појединих збирака. Испит зрелости. Важнији расписи и претписи Мин. просвете. Важнија решења проф. савета. Оцене ученика. Статистички податци. Табеларни преглед оцена. На овом заводу било је уписано свега 191 ученик, а до краја шк. год. остало 157. Међу уписаним ученицима било је 155 Срба, 3 Чеха, 1 Румун, 3 Немца, 2 Талијана, 1 Мађар и 26 *Израиљана.*

НОВИЈЕ.

ПАРИЗ, 13. јулија. Министарски савет ће дати инструкције адмиралу *Иману.* Бомбардовање Банкока за сад још се не намерава. — Велесилама није званично нотифицирана блокада сијамских обала.

ПЕТРОГРАД, 13. јулија. Сви руски листови држе Француској страну у сијамском питању.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника.“

ЦЕТИЊЕ, уторак 13. јулија. (Од нашег нарочитог извештача.) Гости непрестано долазе. Стигоше браћа из Србије, 30 друга на броју, **М. Ђ Милићевић,** и **Љуба Ковачевић** као изасланици срп. кр. академије, извештачи и заступници „Одјека“ и „Малих Новина“. Народ у гомилама врви по свима улицама Цетињским. Необичан и диван призор беху 300 јунака са тешким сребрним токама на прсима, узрастом и угледом лепши од лепшега: То су синови кршне Херцеговине. Црногорци их с неописаним одушевљењем дочекаше; грле се и љубе се с придошлим гостима домаћи.

Најодабранија кита витезова из Црне Горе дошла је у госте своме милом господару. Око девет часова беху осветљене најсвечаније и најлепше сви прозори по читавој вароши, која је окићена и украшена небројено многим тробојним заставама и красним шареним ћилимовима. Почиње величанствено осветљење милионима светиљака по читавом венцу високих брда иза Цетиња, па кршевитим брдима, која су окружила ову јединствену престолницу у свету, те не знаш, куда да се пре окренеш посред овог пламеног жара.

У размацима светле се високо наложене ватре, па ти се чини, као да се по овим брдима огањ разлио, да надсветли ноћас необично чисто и звездано небо, са пуним светлим месецом. Упоредо свему томе по сред вароши изводи се непрекидно величанствен ватромет, какав се ретко где у свету с оваким приказом чалих Црногораца видети може. Лете у небеске висине силне ракете, које се тамо у најлепшим разнобојним облицима распрскавају. Чују се са свију страна узвици унапредног чођења блаженог задовољства, неме неописане радости.

Отимају чам се из препуног срца узвици дивљења и одушевљења. Испод Зетског Дома дола... потпуна војничка музика са најживљом свирком, коју прати небројено грађанство цетињско са запаљеним буктињама; с живо за њима потече двору књажеву, ... се зауставише буктињаши. Дворска улица плива у светломе пламену.

На великом дворском балкону стоји књаз Никола I. и цела Светла Породица књажева. Из средине многобројног народа излази војвода (Име нечитко ...) који узвишеним гласом поздравља беседника ... за и честита му сутрашњу славу Силни ... тисак овог кратког, али по садржини снажног говора, неописан је; изазвао је непрекидно дуготрајно клицање, брда унаоколо одјекнуше од силног народног узвика: „Да живи књаз Никола I.“ То се неколико пута понављало.

У том се са балкона снажно разлегну књажев глас: „Хвала ви, браћо, хвала ви Црногорци, хвала ви, мили гости! Живјели!“ На то се захорило најодушевљеније народно клицање, поједини виђенији људи из народа хитоше у вис капе и кличу Књазу и Његову Дому најсрдачније жеље, које сав народ пропраћа неописано раздраганим громогласним усклицима.

Бакљада одлази са музиком а пред књажевим двором хватају се једно до другог голема народна кола: велико зетско црногорско, црмничко, бранково, и друге јуначке народне игре црногорске, које се уз певање изводе. Тутњи земља од силнога скока ванредно лаких а снажних Црногораца. Врхунац најодушевљенијег народног клицања био је кад је млађани велики војвода зетски, Мирко, покрај својег бабајка сишао доле са дворског балкона па се ухватио својим снажним мишицама у големо зетско коло, што су га подгорички Срби-Мухамеданци дивно изводили, певајући најодушевљеније јуначке песме од владике Раде и Кнеза Николе. — Тако се у два маха хватао Велики Војвода у јуначка кола, играјући свагда лако и истрајно, свакад тако да милина беше погледати бујну младост и лепоту, па онај живот, који се на њему огледаше.

Тек што отпочинуше јуначке игре, а забрујаше тихо-меланхолични звуци таних гусала баш са степеница Књажева двора, а уз гусле запева на сав глас дивно и заносно најлепшу јуначку песму народну чувени гуслар и певач поп Томановић, коме се светљаху сребрне токе на јуначким грудима. Више гуслара у близини седи Књаз и запетом пажњом прати песму; сав народ се слегао на широком простору пред Књажевим дворцем, те недахнимице слуша гуслара.

Око једанаест сахати ноћу Књаз се опрости од народа, који се уз одушевљено клицање стаде разилазити испред Двора, да настави ово право народно веселје у пољу цетињском, где се играло и певало до близу освитка рујне зоре. Није могуће описати ово народно веселје, које се зар само у овим кршевима може видети. Ово, што описах, само је најблеђа сенка онога, што ноћас видех и осећах.

Трговина.

НОВИ САД, 14. (26.) јула. Жетва је у доњој Угарској поготову готова и вршитба је отпочела. У ближој околини нашој ни шеница ни остала зрна не издају ни средњу жетву, шта више скоро није чувено да на неких местих од пролетњег усева ни семе се не накнађује. Кукурузи су неједнаки, а млоги неће ни приспети, На горњим житарским пијацама шеница се слабо нуди, цене су без промене. На нашу пијацу што зрна приспе плаћа се ценом овом: Шеница 7 ф. 50—60 н. Наполица 6 ф. 50 н. Јечам 5 ф. 50 н. Зоб 7 ф. Кукуруз 5 ф. 30—40 н. Све од 100 кгр.

Време ведро, сухо, јако топло. Вода у Дунаву од Пожуна до Мохача опада, од Гомбоша до Оршаве надолази. Сава опада. Тиса од Солнока до испод Тителе надолази.

*

У БУДИМПЕШТИ, 12. (22.) јула. *Производи. Свињска маст* уз миран посао готова роба 57 ф. *Сланина* се тражи те вишом ценом плаћа: тешка 53 фор. — 52 ф. 50 н., средња 51 ф. 50 н. — 52 ф., лака 51 ф. — 51 ф. 50 н. — *Шљиве*: Извоз и спекуланти уздржљиви; те термински закључци за окт. и нов. незнатни и цене попустиле. Босанске 75 ком. у ½ кгр. за окт. 23 ф. 22 н., 100 ком. 15 ф. 73 нов. Узанц 13 ф. 40 н., ове исте крајем недеље продате су по 12 ф. 72—95 н. *Пекмез*: ова се роба не тражи. Славонски 18—19 ф., српски 16—17 ф. И термини су нижом ценом обављени: славонски за септ.-окт. 16 ф. — 16 ф. 25 н., српски 15 ф. 25—50 н. *Мед и восак* се не тражи. *Сапуриш* без промене: прост рафинерима 16 ф. — 53 16 ф. 50 н., рафиниран и порезан 53 ф. — 3000 ф. 25 н. *Коже* овчије се живо тражиле. Продано 2000 ком. тешки стогош по 120 фор., 2500 ком. сигетски по 100 ф., 4000 ком. ердељски по 80 ф., 1000 ком. босански по 100 ф. 2500 ком. банатски по 90 ф. све од 100 кгр.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будимпешти 12. (24.) јула 1893.

Ц. кр. дукати	5 ф. 85 н.
Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 90 н.
4% угар. ренте у злату . .	115 ф. 50 н.
5% „ „ папиру .	94 ф. 53 н.
Деонице угарске банке . .	416 ф. — н.
Деонице аустро-угар. банке.	978 ф. — н.
Немачке државне марке . .	61 ф. 35 н.

Јавна захвалност.

Пречасни и врлопоштовани г. Јован Живковић, професор на срп. правосл. богословији у Карловцима изненадио је пред Видов дан нашу црквену давним и скупоценим поклоном, наиме одеждом у вредности 80 фор.

На том његовом великом поклону изриче се од стране овдашњих Срба православних најсрдачнија јавна захвалност са жељом, да га вишњи творац још дуго поживи на дику и понос српског народа, тим више, што нас је овде мало Срба православних међу многобројнијим туђим елементомм, а он за своје три године као наш парох је вољно и пожртвовано настојао, да нас што боље учврсти у православној вери и српској народности. Живео!

У име Срба православних Шатринчана:

У *Шатринци*, 12. јула 1893. г.

Стева Личинић, учитељ. **Виктор Рогулић.**

Књижевне вести.

Српска књижара Браће М. Поповића у Новом Саду код „св. Саве“.

Сад је баш изашла из штампе

ВЕЛИКА СРПСКА НАРОДНА

ЛИРА

са 1600 и више песама

« друго попуњено издање »

штампано у 10.000 примерака.

Пре четири године изашло је прво издање ове наше велике лире, а сада ево приредисмо и друго попуњено издање, јер од првога све је распродано.

Угледно ово издање велике лире која је украшена са *21 сликом наших првих песника*, треба да се нађе у свакој српској кући, а томе те надамо у толико пре, што је прво издање тако великог одзива нашло.

Цена је великој српској народној лири:

у меком повезу	1.25
у тврдом црвеном повезу . .	1.50
„ „ са златним шарама	1,80
„ „ „ „ и обрезом	2.25

Ми се надамо што многобројнијим наруџбинама, које ћемо брзо и тачно обавити. — Ко нам новац у напред пошаље, томе ћемо књигу о нашем трошку доставити.

Нови Сад, јуна 1893.

С поштовањем

Браћа М. Поповићи.

Огласи.

Искусан књиговођа

вешт биланциста, окретан и поверљив који немачким и српским језиком влада наће стално место.

Оферте са захтевом солера и референције под шифром „E. 7005“ на Rudolf Mosse у Беч, умољавају се. 2—3

Објава.

Овим се до знања ставља, да се властелинству српске митрополије и патријаршије у Даљу има попунити једно **ишпанско место**. Сви они који би желили ово место заузети имају своја сведочанства о сигурном изображењу економне струке долеподписаној управи поднети до 1. (13.) августа т. г.

Управа

1—2 *властелинства Даљског.*

СТЕЧАЈ. 3—3

На овдашњој српско-православној основној школи потребне су три учитељске снаге.

1. Један учитељ који мора бити вјешт хармоничном појању, да је у стању управљати пјевачким хором. Годишња је плата као учитељу 600 фор. а вр. као хоровођи 200 ф. а вр. у име стана и огријева 150 ф. а. вр.

2. Један учитељ уз годишњу плату од 500 ф. а. вр., стан и огријев у нарави, дотичном ће бити предати у дужност перовођство општинско, за које ће имати годишње 50 ф. а. вр.

3. Једна учитељица уз годишњу плату од 450 ф. а. вр. стан и огријев у нарави.

Послије сваког пет годишњег службовања повишица плате од 50 ф. а. вр.

Молитељи имају доказати да су Срби, православне вјере, и да су прописане науке свршили.

Учитељске дужности означене су установљенијем школским прописима. Рок стечају до 1. (13.) августа о. г.

Из сједнице црквено-школског одбора бр. 62.

Бијељина, 16. јуна 1893.

Српско православна црквено-школска општина.

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ГЛИШЕ СТ. ПЕТРОВИЋА

У ЗЕМУНУ

потребује старијег и млађег помоћника и једног вичног за шеширџијску радњу; практиканта и шегрта; ступање може и одма бити. 2—3

Врњачка бања

најуређенија је минерална бања у Србији, о којој држава сама води строг надзор.

Она лечи: од хроничног катара у стомаку и плућима, од болести јетре, женских болести, а врло је угодна и за реконвалесценте после тешког боловања.

Вода је алкално-мирјашична, кисела, и има 29·5 степени R.

Врњачка бања лежи неколико часова од Крушевца, престонице кнеза Лазара; испод *јелама обрасле планине Гоча.*

До Крушевца (Сталаћа) путује се железницом, а одатле колима по лепом путу и лепој моравској долини.

Станова има са сваким конфортом по врло умереној цени, тако да соба са *два кревета и осталим намештајем стаје дневно 4, а са једним креветом за самца 3 динара.*

Стари манастири: **Љубостиња, Жича и Студеница** *у непосредној су близини.*

Врњачка бања има свог лечника, поштанско-телеграфску станицу, као и добрих ресторана.

За станове благовремено обратити се, писмом или телеграмом, на

Г. Х. Симић

3—3 **Врњци.**

УПРАВИТЕЉА

ЛЕОПОЛДА ЛАНДЕСМАНА

висок. кр. угар. министарством наставе са правом јавности овлашћена

дечачка школа и васпитни завод

(са шест разреда грађанска школа)

у СУБОТИЦИ (у Бачкој).

Ова грађанска школа спрема своје питомце за препарандију, трговачку академију, индустријску и кадетску школу; оспособљава их за звања државна, трговачко-индустријског подухвата; за чиновнике обезбеђујућих и банкарских завода. Слушаоци ове школе могу прећи у школу шумарско-земљоделску и марвено-лекарску. У заводу се учи и говори:

српски, мађарски, немачки и француски.

3—15

Брижљиво васпитање, савесна пажња на наклоност, којој струци питомац тежи. Строг надзор. Цене умерене. На захтевање се шаљу програми бесплатно.

Ђаци, који у школама нису успех постигли, или одрасли који би хтели чиновници постати а немају атестата од четврте односно шесте грађанске школе, примају се и савесно припремају, да убрзо дотичне испите положити могу.

АЈНКЕР БИРЦУЗ

КОД „ПАУНА“

преко пута касарне, *„касарне улица“* са великим бирцузом, шталом, шупом, подрумом, станом за бирташа и две гостинске собе. Издаје се под закуп.

Овај бирцуз постоји на истом месту од памтивека.

Ближи услови код поседника

Гавре Николића

2—2 у Новом Саду.

ПРОДАЈА

ГВОЖЂАРСКЕ ТРГОВИНЕ.

Потписана продајем из слободне руке гвожђарску трговину која од 50 година на пијаци постоји. Ко има вољу може и с кућом заједно трговину купити. Купац нека се изволи обратити на поседницу

Н. Сад. **Јелену Стајић**

2—3 у дунавској улици

АКАДЕМИЈА ЗА ТРГОВИНУ И ИНДУСТРИЈУ

У ГРАЦУ.

Ова академија почиње 15. септембра ове године тридесетпрву своју школску годину.

Трогодишње је похађање академије, а једна припремна класа за оне, који се још не могу у академију примити.

Абсолвенти завода имају право на једногодишњу својевољну војничку службу.

Абитуријентни курс. Једногодишњи трговачки курс за свршене **средњошколце** који су вољни да се трговачком позиву одаду, или који су вољни уз великошколску науку и науку трговачке струке да изуче.

Извештаје у погледу **примања и снабдевања** у самом заводу, и опширан проспект издаје **управа академије за трговину и индустрију у Грацу.**

А. Е. плем. ШМИТ

2—8 управитељ.

Радња постоји 200 година.

Од 1872. године саливено 1000 комада

У СРПСКОЈ ЗВОНОЛИВНИЦИ

ЂОРЂА пл. БОТЕ СИНОВА,

У ВРШЦУ,

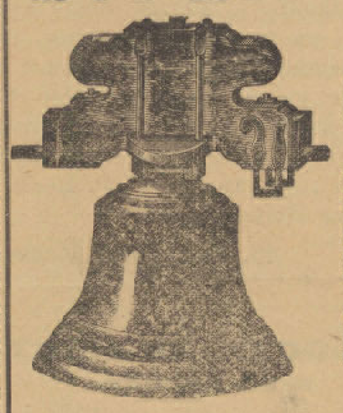

израђује се, по најновијој и старој системи са **гвозденим и дрвеним крунама** хармонично удешена

ЗВОНА,

по најумеренијој цени, са гаранцијом на више година. Такође прима горња фирма стара, пукнута звона на преливање са исплатом на више година.

Ливене мустре звона, ка и фографије од оригинала шаљемо свима општинама на захтев бесплатно.

Наручбине израђујемо брзо и тачно.

С поштовањем

3—24 **Ђорђа пл. Боте синови,**

звонолије.

Од 1872. године саливено 1000 комада

Радња постоји 200 година.

Одликована са златном и сребрном медаљом

ПОСТОЈИ ОД 1860. ГОДИНЕ.

ФАБРИКА НАМЕШТАЈА

НАСЛЕДНИКА НИКОЛЕ ДУСИНГА

4—15

ПРЕКО ПУТА СРПСКЕ ШКОЛЕ

у сопственој кући, Ханска улица број 1.

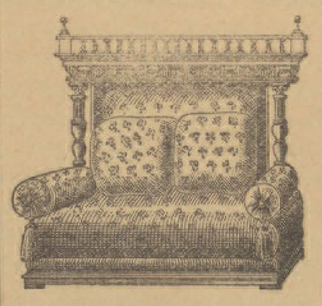

Велико стовариште сопственог производа готових намештаја, шифонера, кревета, писаћи столова, дрвених и савијених столица, украса, огледала и др. и др.

Даље: гарнитура за седење, душека, дивана велики избор простирача, ћебета и завеса. Прима сваковрсне оправке, украшавање при сваковрсним свечаностима, намештаје за хотеле и станове, снабдевање потребних ствари за младе по најновијем укусу

и по најјефтинијим ценама.

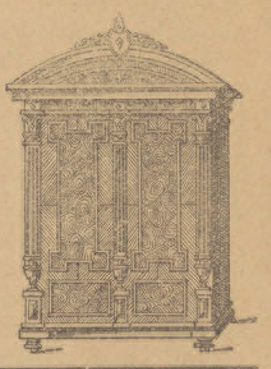

Одликована са златном и сребрном медаљом

НОВЕ

ТОРОЊСКЕ САТОВЕ

израђује

за цркве, магистрате и све јавне зграде

по најновијој конструкцији

са челичним једецима (Drahtseil)

и кратком шеталицом (Stiftengang)

по умереној цени.

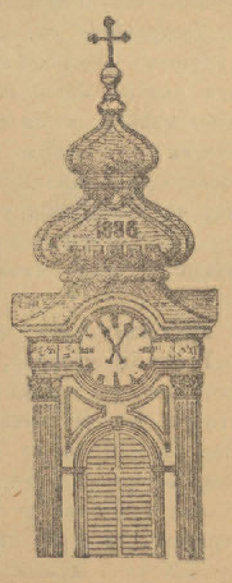

Прима старе на оправку под гаранцијом.

Ценовнике шаљем бесплатно.

ТВОРНИЦА ВЕЛИКИХ САТОВА

ЂОРЂА ПАНТЕЛИЋА

У ЗЕМУНУ. 3—5

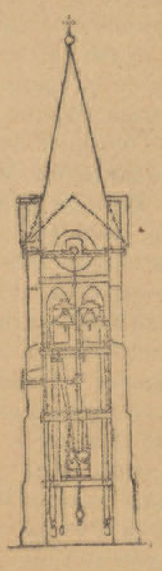

Власник и издавалац: Дружина Бранике. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду